

MAJETKOPRÁVNÍ VÝVOJ DOMU ČP. 165 NA VELKÉM NÁMĚSTÍ V HRADCI KRÁLOVÉ V 17.–19. STOLETÍ

Petr BARTÍK

Předkládaná studie si klade za cíl představit využití historické topografie vybraného domu v radničním bloku v Hradci Králové.¹⁾ V rámci probíhajících stavebněhistorických průzkumů dochází k postupnému vytváření dějin domů na starém městě i v jeho okolí. Je však nutné říci, že výsledky historických průzkumů často vykazují různé nepřesnosti a zkreslení. Je to způsobené především tím, že orientace v dochovaných pramenech (městské knihy, soupisy apod.) je kvůli jejich rozsáhlosti značně nepřehledná. Dalším velmi výrazným prvkem, kterému nebyla věnována dostatečná pozornost, je změna číslování domů, která byla na území Hradce Králové provedena v roce 1805. Většina domů tak získala úplně jiné číslo než doposud, v pramenech je však tato změna často nejednoznačná, což způsobilo řadu chyb v historických pracích i stavebněhistorických průzkumech. Ještě před číslováním domů z roku 1770 byly domy ve městě označovány prostřednictvím sousedním domů nebo blízkých významných budov (kostel, věž, pivovar atd.). Tento problém se autor pokouší nastínit a vyřešit v článku, který nedávno vyšel ve sborníku Královéhradecko.²⁾

Pro příkladovou studii byl zvolen dům číslo popisné 165 v tzv. radničním bloku, do kterého v současnosti spadají 4 obytné domy (164, 165, 166 a 169), budova staré radnice, kaple svatého Klimenta a Bílá věž. Jak bylo vícekrát zmíněno v jiných pracích, hradecký archiv byl v polovině 19. století prakticky zlikvidován a z celého původního celku zbylo pouze torzo. Z městských knih máme dochované knihy od 16. století, ačkoliv i zde nám

1) Studie je výstupem Specifického výzkumu 2020 č. 2123 s názvem *Historická topografie měšťanských domů v Hradci Králové do roku 1918* na FF Univerzity Hradec Králové.

2) Petr BARTÍK, *Číslování domů v historickém centru Hradce Králové od 2. poloviny 18. století*, Královéhradecko 12, 2021, s. 9–23.

celá řada pramenů chybí. Vznikají tak prázdná místa a četné mezery, které lze jen velmi složitě propojovat. Při dohledávání konkrétních domů a jejich majitelů je proto nutné využívat komparaci dochovaných pramenů.

Nejstarší dějiny radničního bloku neznáme, protože zatím chybí potřebné archeologické doklady. Původní Rynek (dnešní Velké náměstí) sahál až do míst současné Rokitanského ulice. Později docházelo k postupující zástavbě hlouběji do Rynku, kde byl zřejmě ve středověku postaven kupecký dům v místě dnešní radnice. Během 15. století se zástavba rozšiřovala také v blízkém okolí.³⁾ V této době můžeme předpokládat i první podobu domu, který je předmětem našeho zájmu. Atraktivita místa byla dána růstem významu radnice jako centra městské správy, stejně jako umístěním hřbitova, který sousedil s jižní částí bloku a který zde stál od konce 13. století.⁴⁾

V okolí domu docházelo postupně k dalším změnám. Po požáru města v roce 1339 byla vystavěna kaple svatého Klimenta.⁵⁾ Karel IV. nechal v roce 1359 poprvé vydláždit Rynek, do něhož dům zasahuje svým štítem.⁶⁾ Současně v této době došlo k rozdělení města na čtyři čtvrti.⁷⁾ Domy v radničním bloku spadaly do druhé městské čtvrti a doklady o tom máme ve většině dochovaných pramenů.

V závěru 14. století zřejmě došlo k odkoupení měšťanského či kupeckého domu a jeho přestavbě na radnici.⁸⁾ Jé téměř jisté, že v té době dům číslo popisné 165 s radnicí nesousedil. Ta byla původně mnohem menší, teprve v následujících staletích byly pro její rozšíření zakupovány sousední domy. Vliv husitských válek na domy v radničním bloku v pramenech zachycený nemáme, v následujících desetiletích však můžeme výrazný vliv událostí na domy v bloku předpokládat. V roce 1484 vypukl mohutný požár, který způsobil ve městě velké škody.⁹⁾ Lze s velkou pravděpodobností očekávat,

3) Radek BLÁHA – Jiří SLAVÍK – Ladislav ZIKMUND-LENDER, *Urbanismus a architektura*, in: Kolektiv autorů, Hradec Králové, Hradec Králové 2017, s. 630–631.

4) Tamtéž, s. 633.

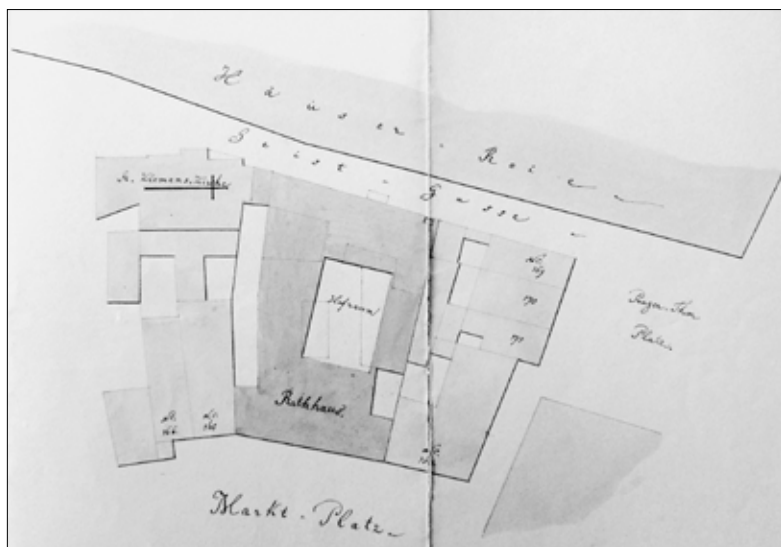
5) Miroslav RICHTER – Vít VOKOLEK, *Hradec Králové: slovanské hradě a počátky středověkého města*, Hradec Králové 1995, s. 116.

6) Karl Joseph BIENER VON BIENENBERG, *Geschichte der Stadt Königgrätz*, II, Prag 1790, s. 143–145.

7) Jaromír MIKULKA, *Dějiny Hradce Králové I/1*, Hradec Králové 1996, s. 44.

8) František HOFFMANN, *Středověké město v Čechách a na Moravě*, Praha 2009, s. 184–185; Jana VOJTÍŠKOVÁ – Vít ŠEBESTA, *(Králové)hradecké městské kanceláře*, Hradec Králové 2013, s. 58.

9) K. J. BIENER VON BIENENBERG, *Geschichte der Stadt Königgrätz*, II, s. 390–391.

Obr. 1: Radniční blok v 50. letech 19. století – orientace východním směrem (SOka HK, HK-AM, Návrhy na přestavbu radnice na velkém náměstí, inv. č. 5047, fasc. č. 6).

že byl výrazně poničen i radniční blok, protože požár zasáhl i sousední chrám svatého Ducha spolu s věžemi, ve kterých byly žárem roztaveny všechny zvony. Další požáry v letech 1536 a 1586 radniční blok pravděpodobně výrazně nepoškodily.¹⁰⁾ Přesto máme dochovaný nápis na radnici s letopočtem 1588, který upomíná na druhou opravu radnice. První oprava pravděpodobně proběhla po požáru v roce 1484.¹¹⁾ Požár v roce 1586 zasáhl především střední a východní část starého města, proto se zřejmě nápis s opravou vztahoval k jiné události.¹²⁾

16. století je obdobím, ze kterého máme dochovány nejstarší písemné prameny. Jedná se především o městské knihy soudnictví nesporného, tedy knihy trhové a knihy kšaftů. První záznam, který se vztahuje k domům v rad-

10) Jaromír MIKULKA, *Dějiny Hradce Králové do roku 1850*, I/2, Hradec Králové 1997, s. 355.

11) J. VOJTIŠKOVÁ – V. ŠEBESTA, *(Králové)hradecké městské kanceláře*, s. 60.

12) J. MIKULKA, *Dějiny Hradce Králové*, I/2, s. 355; Petr LANDR, *Požáry Hradce Králové v letech 1586 a 1762 a jejich rozsah*, Královéhradecko 12, 2021, s. 94.

ničním bloku, je zmínka o bratrech Martinu Bobkovi a Šimonu Bobkovi, synech Jana Bobka, z první poloviny 16. století, kteří vlastnili dům vedle radnice.¹³⁾ Bratři Bobkové jsou zmiňováni ještě v pozdějším zápisu z roku 1540, kdy prodali svůj dům městské radě, která měla v úmyslu rozšířit radnici.¹⁴⁾ V dalších letech máme doloženo několik trhových smluv, jejich ztotožnění s konkrétními domy ve městě je však velmi komplikované.

U radničního bloku, především u domů v těsném sousedství radnice, máme tu výhodu, že již v 16. století existují zápisy s uvedením radnice jako jejich sousední budovy. Například záznam z roku 1597 uvádí, že jistý Matěj Kozlovský s manželkou Dorotou prodávají dům „(...) *mezi domem rathaus-kým z jedné a pana Jana Jirklice z strany druhé* (...)“.¹⁵⁾ Z roku 1599 pochází trhoví smlouva, ve které Jiří Pirůček prodává dům „(...) *vedle domu Jana Vencelína z jedné a uličky, která mimo Rathaus téhož města běží ze strany druhé* (...)“.¹⁶⁾

Právě tento trh je pravděpodobně nejstarším záznamem, který se váže k domu s číslem popisným 165. Indicií je několik. Předně víme, že mezi radnicí a chrámem sv. Ducha stály dva domy obývané měšťany. Další z domů byl obecní a na něho navazovala hřbitovní zeď a místní škola. Dále máme dochovanou zmínku od jezuitského kněze a historika Františka de Paula Švendy, který se ve svém díle zmiňuje o události z roku 1606, kdy z Bílé věže spadl muž a propadl střechou do domu Jana Boleslavského.¹⁷⁾ Jan Boleslavský není nikdo jiný než Jan Vencelín, písař purkrabského soudu, který se jako Boleslavský zval podle svého rodiště.¹⁸⁾ Při bližším pohledu je zřejmé, že jediný dům, kterého se záznam může týkat, je právě dům číslo popisné 166, neboť se jedná o nejbližší měšťanský dům u Bílé věže, na který by osoba mohla dopadnout. Jméno Václava Vencelína, syna Jana Vencelína Boleslavského, se objevuje i v trhoví smlouvě z roku 1623. Protože se nám však nedochovalo několik trhových smluv z přelomu 16. a 17. století, nejsme schopni přesně doložit, zda se výše uvedené záznamy týkají

13) Státní okresní archiv Hradec Králové (dále jen SOKA HK), fond Archiv města Hradec Králové (dále jen HK-AM), Trhoví kniha 1532–1583 (Liber emptio-num), inv. č. 333, kn. č. 44, s. 102v.

14) SOKA HK, HK-AM, Trhoví kniha 1532–1583, s. 460r; J. VOJTÍŠKOVÁ – V. ŠEBESTA, *(Králové)hradecké městské kanceláře*, s. 109–110.

15) SOKA HK, HK-AM, Trhoví kniha žlutá 1588–1602, inv. č. 334, kn. č. 45, fol. O12v.

16) Tamtéž, fol. R1r.

17) František de Paula ŠVENDA, *Druhý železný obraz města Králové Hradce nad Labem*, Rozdíl V, Hradec Králové 1804, s. 121.

18) J. VOJTÍŠKOVÁ – V. ŠEBESTA, *(Králové)hradecké městské kanceláře*, s. 175.

konkrétně domu s číslem popisným 165. Budeme proto při popisu domu vycházet až ze záznamů, které jsme s domem schopni s jistotou ztotožnit.

V následujících desetiletích a staletích narůstají zmínky o domech v radničním bloku, které máme dochovány v písemných pramenech. Známe přibližný rozsah škod domů po třicetileté válce, po které byly některé domy strženy (dnešní číslo popisné 164), jiné se nacházely ve velmi špatném stavu a hrozil jejich pád (dnešní číslo popisné 166). Víme také, že obnova domů trvala až do počátku 18. století. Na základě kartografických a ikonografických pramenů vidíme proměnu prostoru přímo uvnitř bloku (výstavba věží radnice, spojení domů, přestavby) a v jeho blízkém okolí (zánik hřbitova, stržení obecní budovy číslo popisné 167 aj.). Stále jsou nejdůležitějším pramenem městské knihy (knihy trhové, knihy závětí, knihy smluv atd.), vedle nichž se postupně objevují další písemné prameny, především metriky, dále katastry, soupisy duší, knihy městských cechů nebo například knihy hospodářského a finančního charakteru. Později se přidávají také kronikářské záznamy, osobní korespondence, deníky a záznamy zdejších rezidentů, od 18. a především 19. století rozsáhlý aktový materiál.

Jednoznačnou kontinuitu dějin domu známe až od roku 1623. V tomto roce konvář **Václav Cihelný** s manželkou Rozinou prodává dům „(...) v druhé čtvrti města, ležící vedle domu Václava Vencelína strany jedné a domem rathauským strany druhé (...)“¹⁹⁾ a to zlatníkovi **Adolfu Melbetrovi**, později zvanému **Adolf Zlatník**, za 900 kop. Po Adolfu Zlatníkovi byl dům dalších několik desítek let nazýván jako *Dům Adolfovský*.

Záznam o zakoupení domu od Adolfa Zlatníka se nedochoval. Jedním z dalších majitelů však byl městský písař **Karel Jiskra ze Sobince**, člen významného hradeckého měšťanského rodu. Ten byl jako majitel zmíněn v jeho závěti z roku 1654. Členové rodu ve druhé polovině 16. století a v první polovině 17. století zastávaly významná místa v městské radě.²⁰⁾ Nicméně sláva rodu upadla a sám Karel Jiskra ze Sobince byl nucen se zbavovat rodového majetku, zatíženého četnými dluhy. Adolfovský dům proto v závěti z roku 1654 připadl **Kateřině Kracmajerové**, rozené Jiskrové, manželce **Jiřího Kracmajera**. Podíl na domu připadl také synovi Karla Jiskry a zmíněné Kateřiny, Karlu Jiskrovi mladšímu ze Sobince. Po smrti Jiřího Kracmajera dům nadále spravovala vdova Kateřina spolu s dětmi Janem, Jiřím, Ludmilou a Ondřejem. Ti všichni dům prodali až v roce 1688.

19) SOKA HK, HK-AM, Trhová kniha bílá 1617–1682, inv. č. 337, kn. č. 48, fol. F1v.

20) SOKA HK, HK-AM, Kniha smluv 1616–1706, inv. č. 430, kn. č. 141, fol. N13r.

Obr. 2: Dům čp. 165 v současnosti (foto Petr Bártík).

V roce 1688 se novým majitelem domu 165 stal **Samuel Wagner** s manželkou **Dorotou Wagnerovou**, dcerou původního majitele Karla Jiskry ze Sobince, kteří zakoupili „(...) *dům v druhé čtvrti města, od starodávna Adolfovský, posléze Jiskrovský řečený, v Rynku vedle uličky, mezi domem radním ze strany jedné, domu P. Martina Vincence Březovského z strany druhé ležící, a zadky až k chrámu páně Sv. Klimenta docházející* (...)“.²¹⁾ V zápisu si lze povšimnout řady poznatků. Předně došlo ke změně názvu domu, který byl nazýván jako *Dům Jiskrovský*. Zmínka je také o kapli svatého Klimenta, která skutečně i dnes leží nedaleko zadní části domu. Rod Wagnerů se zřejmě chtěl dostat na přední místa hradeckých měšťanských rodů, neboť začal skupovat majetky ve městě i na předměstích. Ovšem brzy po zakoupení domu Samuel Wagner zemřel a ve své závěti odkázal majetek svým nezletilým dětem Martinovi, Václavovi a Samuelovi. Právě **Samuel Wagner mladší** je v závěti uveden jako dědic domu, jehož cena je odhadována na 600 zlatých.²²⁾ V závěti odkazuje kromě domu a několika drobných pozemků pouze jeden zlatý prsten, obnošené šatstvo a drobné zemědělské komodity. Ačkoliv sourozence Wagnerovy sledujeme jako majitele domů ve městě i v následujících letech, postupně o své rodové zázemí v Hradci Králové přišli. V této době se řada nově příchozích rodů pokoušela proniknout do městského prostředí, některé úspěšně, jiné neúspěšně. K těm méně úspěšným patří právě rod Wagnerů.

Samuel Wagner mladší je jako majitel uváděn v roce 1727, kdy kromě domu vlastní dvorec na Pražském Předměstí.²³⁾ Dne 5. března 1735 dům prodává **Antonínu Josefu Dubanovi** a jeho manželce **Anně Dubanové** za sumu 1 000 zlatých.²⁴⁾ I zde je zmínka o uličce, která leží mezi domem a radnicí. Antonín Duban byl obecním starším a až do své smrti působil jako ředitel hudebního kůru při katedrále svatého Ducha.²⁵⁾ Anna Dubanová pocházela z rodu Cejpů z Pečlínovce, jedné z nejvýznamnějších rodin města v 16. a 17. století.²⁶⁾ Anna zemřela v roce 1747 a polovina jejího podílu na

21) SOKA HK, HK-AM, Trhová kniha bílá 1679–1698, inv. č. 339, kn. č. 50, fol. H20r.

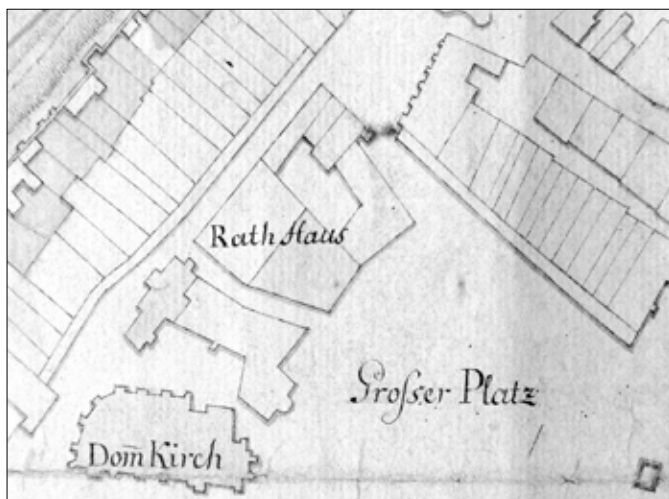
22) SOKA HK, HK-AM, Kniha závětí 1612–1745, inv. č. 418, kn. č. 129, fol. P6.

23) SOKA HK, HK-AM, První Tereziánský katastr 1727 (Kontribuční ocenění, šatzung domů, domků atd.), inv. č. 317, kn. č. 28, s. 71.

24) SOKA HK, HK-AM, Kniha smluv 1733–1743, inv. č. 433, kn. č. 144, fol. D3.

25) SOKA HK, fond Děkanství a vikariátní úřad Hradec Králové (dále jen DÚ HK), Pamětní kniha děkanství II do r. 1910, inv. č. 3, kn. č. 2, s. 295.

26) SOKA HK, HK-AM, Kniha svatebních smluv 1623–1850, inv. č. 331, kn. č. 42, záznam E10.

Obr. 3: Radniční blok na plánu města z roku 1767 (SOKA HK, HK-AM, Plán vytyčení nové pevnosti a demolice stávajících objektů 1767, inv. č. 5037, fasc. č. 5).

Obr. 4: Radniční blok na plánu z roku 1840 – ulička mezi radnicí a domem čp. 165 je zastavěna (SOKA HK, HK-AM, Plán města Hradec Králové 1840, inv. č. 5027, fasc. č. 3).

domě a majetku připadla na pozůstalého manžela Antonína.²⁷⁾ Antonín zemřel v roce 1757 a majetek podle závěti odkázal současné manželce **Rozálii Dubanové**. Součástí majetku byl dům číslo popisné 165, jehož cena se odhadovala na 2 000 zlatých.²⁸⁾ Z cenností odkázal pouze hodiny, stříbrný hrnek a zlatý prsten. Při nahlédnutí do pozůstalosti jiných hradeckých měšťanů té doby nacházíme často velmi rozsáhlé inventáře, zahrnující kromě cenností ve velké míře i nemovitosti, pozemky a hospodářské komodity. Lze tedy usuzovat, že Antonín Duban dle rozsahu svého majetku patřil do městského průměru. V závěti Antonína Dubana je zmínka také o jeho synovi Antonínovi z druhého manželství s Alžbětou Dubanovou, se kterým se majetkově vyrovnává, který je však vážně nemocný.

Významnou událostí v dějinách města se stal rok 1762, kdy došlo k ničivému požáru, který založili prusí vojáci. V pramenech jsou však nazýváni jako kozáci. Podle Františka de Paula Švendy shořelo celé město kromě části od jezuitské koleje na západ. Zřítily se také věže kostela Nanebevzetí Panny Marie. Radniční blok však zůstal nepoškozen.²⁹⁾

V roce 1771 Rozálie Dubanová prodala dům „(...) v druhé čtvrti vedle domu pana Augustina Cantani z jedné a rathauský uličky z strany druhé ležící (...)“³⁰⁾ a to za cenu 2 150 zlatých. Členům rodu Cantani, pravděpodobně italského původu, patřilo ve městě několik domů, kde provozovali kupecké krámky. Novým majitelem domu se stává **Josef Kneys**, kterého Zdeněk Doubek ve své knize chybně uvedl jako Josefa Kurise.³¹⁾ Část domu později Josef Kneys prodal své manželce **Barboře Kneysové** za sumu 1 075 zlatých.³²⁾ Cena domu se tak ve druhé polovině 18. století výrazněji nezměnila. Se jménem Josefa Kneyse se setkáváme také v seznamu majitelů domů, pořízeném v roce 1790.³³⁾

27) Státní oblastní archiv v Hradci Králové (dále jen SOA HK), Sběrka matrik Východočeského kraje, Hradec Králové NOZ 1734–1753, inv. č. 3033, sign. 51–7, fol. 401v.

28) SOKA HK, HK-AM, Kniha závětí 1743–1780, inv. č. 419, kn. č. 130, záznam B28.

29) F. de P. ŠVENDA, *Čtvrtý hliněný obraz historie Království českého a paměti města Králové Hradce nad Labem*, Rozdíl III, s. 7–10.

30) SOKA HK, HK-AM, Trhová kniha 1770–1777, inv. č. 347, kn. č. 58, trh B8.

31) Srov. Zdeněk DOUBEK – Helena REZKOVÁ, *Starý Hradec Králové dům od domu*, Hradec Králové 2009, s. 298.

32) SOKA HK, HK-AM, Trhová kniha 1770–1777, trh B8.

33) SOKA HK, HK-AM, sbírka várií, Popsání města Králova Hradce dle numer roku 1790, krabice č. 45.

Manželé Kneysovi objekt spravovali do roku 1800. Tehdy dům zakoupili manželé **Hermenegild a Elisabeth Pecheovi** za sumu 3 500 zlatých. V tomto zápise chybí zmínka o uličce mezi domem a radnicí. Ta v této době zanikla zřejmě po dalších stavebních úpravách radnice a přístavbě věží. Zároveň je zde poprvé uvedeno staré číslo domu, a to číslo 97. V záznamu se přímo píše, že se jedná o dům „(...) *in der Stadt Königgrätz, sub Nro Conscrip. 97, zwischen dem Rathaus von einer, dann dem Canthanischen Haus von der anderen Seite gelegen.*“³⁴⁾ V roce 1811 manželé Pecheovi dům prodali **Františku Lernetovi** za sumu 9 800 rýnských zlatých.³⁵⁾ V záznamu také poprvé vidíme zapsané nové číslo domu 165.

Zajímavé je, že cena domu během deseti let stoupla více než dvojnásobně. Je však nutné uvést, že v ceně je zahrnuta také menší zahrada u vodárenské věže Kropáčky. Přesto je pravděpodobné, že v této době došlo ke stavebním úpravám, které přispěly k navýšení ceny domu. To by odpovídalo skutečnosti, že na konci 18. století a v první polovině 19. století došlo ke stavebním úpravám velkého množství domů v historickém centru města. Lernetovi vlastnili ve městě již dříve několik nemovitostí.³⁶⁾ František Lernet dům přesto následující rok prodal, a to **Janu a Kateřině Morávkovým** za sumu 10 000 rýnských zlatých, opět včetně zahrady u věže Kropáčky.³⁷⁾ V této době se již začaly objevovat první soupisy, jejichž množství v první polovině 19. století postupně narůstalo. V soupisu duší z roku 1814 se uvádí, že dům obývá celkem 8 osob, včetně Josefa Morávka, manželky Kateřiny a jejich tří synů, dále student, děvečka a vdova.³⁸⁾ Jen o rok později počet osob v domě stoupl na 11.³⁹⁾ Ale ani manželé Morávkovi dům nedrželi dlouho a již v roce 1818 ho prodali **Aloisi Kemlinkovi** za cenu

34) SOKA HK, HK-AM, Trhová kniha 1794–1801, inv. č. 351, kn. č. 62, trh M20.

35) SOKA HK, HK-AM, Trhová kniha 1809–1813, inv. č. 356, kn. č. 67, trh H1.

36) Norbert Lernet kupuje dům ve druhé čtvrti (dnešní čp. 162) v roce 1731, (SOKA HK, HK-AM, Trhová kniha 1714–1734, inv. č. 341, kn. č. 52, trh J20). Zřejmě jiný Norbert Lernet kupuje dům v první čtvrti (dnešní čp. 22) v roce 1782, (SOKA HK, HK-AM, Trhová kniha 1776–1798, inv. č. 348, kn. č. 59, trh Q31), František Lernet tento dům prodává v roce 1808 za sumu 7 000 zlatých (SOKA HK, HK-AM, Trhová kniha 1809–1813, trh A10).

37) SOKA HK, HK-AM, Trhová kniha 1809–1813, trh M4.

38) SOKA HK, DÚ HK, Status animarum, Hradec Králové 1814, inv. č. 75, kart. č. 33, s. 13.

39) SOKA HK, DÚ HK, Status animarum Hradec Králové 1815, inv. č. 76, kart. č. 33, s. 49–50.

8 000 zlatých vídeňské měny.⁴⁰⁾ V ceně již není započítaná zahrada u věže Kropáčky.

Městský purkmistr Alois Kemlink, jedna z nejznámějších postav Hradce Králové první poloviny 19. století, pocházel z rodu Kemlinků, který ve městě již delší čas působil. Alois Kemlink výrazně navýšil rodové dědictví a ve městě postupně zakoupil celkem 12 domů.⁴¹⁾ Alois Kemlink si vedl neméně úspěšně ve sňatkové politice svých potomků, což vedlo k dalšímu růstu rodového majetku. Dům číslo popisné 165 si však Alois Kemlink, jako majitelé před ním, dlouho neponechal a za rok ho opětovně prodal, tentokrát radnímu expeditorovi **Janu Medunovi** a jeho manželce **Anně Medunové**, a to za cenu 11 000 zlatých vídeňské měny.⁴²⁾ Za rok vidíme nárůst ceny domu o 3 000 zlatých vídeňské měny. Manželé Medunovi ve městě vlastnili ještě dvě další nemovitosti.⁴³⁾ Z dalšího soupisu duší z roku 1820 je patrné, že v domě žije nadále 11 osob, a to Jan a Anna Medunovi spolu s 5 dětmi, Veronikou Kemlinkovou, matkou Jana Meduny Annou a dvěma mladými dívkami.⁴⁴⁾

Dalším majitelem domu se stal v roce 1832 budoucí zakladatel cihelny **Jiří Dušek** z Plotiště nad Labem, který dům zakoupil za 7 400 zlatých kon-

40) SOKA HK, HK-AM, Trhová kniha 1817–1820, inv. č. 358, kn. č. 69, trh E4.

41) Alois Kemlink zakoupil dům čp. 164 (SOKA HK, HK-AM, Trhová kniha 1809–1813, trh L2), dům čp. 170 (SOKA HK, HK-AM, Trhová kniha 1820–1824, inv. č. 359, kn. č. 70, trh K4), dům čp. 194 (SOKA HK, HK-AM, Trhová kniha 1824–1828, inv. č. 360, kn. č. 71, trh J20), dům čp. 177 (SOKA HK, HK-AM, Trhová kniha 1824–1828, trh K10), dům čp. 195 (SOKA HK, HK-AM, Trhová kniha 1828–1833, inv. č. 361, kn. č. 72, trh L11), dům čp. 64 (SOKA HK, HK-AM, Trhová kniha 1841–1844, inv. č. 364, kn. č. 75, trh A10), dům čp. 65 (SOKA HK, HK-AM, Trhová kniha 1841–1844, trh N1), dům čp. 19 a 20 (SOKA HK, HK-AM, Trhová kniha 1849–1875, inv. č. 368, kn. č. 79, trh F14), dům čp. 115 (SOKA HK, HK-AM, Trhová kniha 1849–1875, trh F15) a dům čp. 77 (SOKA HK, HK-AM, Trhová kniha 1849–1875, trh G5).

42) SOKA HK, HK-AM, Trhová kniha 1817–1820, trh K19; srov. Z. DOUBEK – H. REZKOVÁ, *Starý Hradec Králové dům od domu*, s. 31.

43) Nejprve zakoupili od Josefa Kemlinka v roce 1813 dům čp. 7 za částku 6 500 zlatých (SOKA HK, HK-AM, Trhová kniha 1813–1817, inv. č. 357, kn. č. 68, trh B17), v roce 1815 sousední dům čp. 8 od Kateřiny Šátové za sumu 2 100 zlatých (SOKA HK, HK-AM, Trhová kniha 1813–1817, trh L6). Dům čp. 8 prodali v roce 1816 manželům Janovi a Marii Diviškovým za cenu 2 500 zlatých (SOKA HK, HK-AM, Trhová kniha 1817–1820, trh A14), sousední dům čp. 7 v roce 1819 Josefu Lánskému, mistru sládkovi, za cenu 9 800 zlatých (SOKA HK, HK-AM, Trhová kniha 1817–1820, trh L9).

44) SOKA HK, DÚ HK, Status animarum Hradec Králové 1820, inv. č. 77, kart. č. 33, dům čp. 165.

venční měny.⁴⁵⁾ O pár let později, v roce 1836, provedl Jiří Dušek na domě stavební úpravy a v roce 1842 byla změněna výška domu na 11 metrů a šířka domu na 8 metrů. Cena byla stanovena na 9 078 zlatých a 35 krejcarů.⁴⁶⁾ Po smrti Jiřího Duška v roce 1862 přešel dům do vlastnictví jeho ženy **Marie Duškové**, která je majitelkou uváděna v roce 1864.⁴⁷⁾ Po její smrti v roce 1873 dům získal nové majitele, kterými se stali manželé **Jan a Aloisie Vackovi**.⁴⁸⁾ Jan s manželkou Aloisií v domě následně provedli několik stavebních úprav a změn, došlo také k vybudování hostince.⁴⁹⁾ Podle sčítacího operátu z roku 1890 v domě žilo 17 obyvatel v celkem pěti bytech.⁵⁰⁾ O 10 let později jsou uváděny 4 byty, kromě rodiny Vackovy zde žije rodina řezníka Františka Stejskala, důstojník rakouské armády a rodina hostinského Hynka Mušky. Jan Vacek v domě žil se svojí druhou ženou, **Terezií Vackovou**, která se do domu přivdala v roce 1886.⁵¹⁾ Jan Vacek umírá v roce 1901 a nemovitost přebírá vdova Terezie Vacková.⁵²⁾ V té době došlo k drobným stavebním úpravám ve dvoře budovy, kdy byly vystavěny záchodky pro hostinec.⁵³⁾ Terezie Vacková zůstala majitelkou nemovitosti až do své smrti v roce 1922. Nemovitost zůstává ve vlastnictví rodiny dodnes.⁵⁴⁾

45) SOKA HK, HK-AM, Trhová kniha 1828–1833, trh Q18.

46) Z. DOUBEK – H. REZKOVÁ, *Starý Hradec Králové dům od domu*, s. 31.

47) SOA HK, Sběrka matrik Východočeského kraje, Hradec Králové Z 1846–1875, inv. č. 3058, sign. 51–23, s. 379; SOKA HK, HK-AM, Orientační plánec pevnosti Hradce s udáním popisných čísel a majitelů domů 1864, inv. č. 5097, fasc. č. 10.

48) SOA HK, Sběrka matrik Východočeského kraje, Hradec Králové Z 1846–1875, s. 645; Katastrální úřad Hradec Králové, katastrální území Hradec Králové, knihovní vložky k pozemkovým knihám, dům čp. 165, s. 190.

49) Z. DOUBEK – H. REZKOVÁ, *Starý Hradec Králové dům od domu*, s. 298–299.

50) SOKA HK, Okresní úřad Hradec Králové, Sčítání lidu dle jednotlivých obcí (Hradec Králové – čp. 151–225), čp. 165.

51) SOA HK, Sběrka matrik Východočeského kraje, Hradec Králové O 1878–1906, sign. 51–3510, fol. 85v.

52) SOA HK, Sběrka matrik Východočeského kraje, Hradec Králové Z 1875–1907, sign. 51–3511, s. 576; Katastrální úřad Hradec Králové, katastrální území Hradec Králové, knihovní vložky k pozemkovým knihám, dům čp. 165, s. 190.

53) SOKA HK, HK-AM, Spisová manipulace IV., Spisová skupina II., Záležitosti stavební a veřejné komunikace, inv. č. 1753, kart. č. 338, spis č. 1910/135.

54) SOA HK, Sběrka matrik Východočeského kraje, Hradec Králové Z 1908–1927, 51–7657, s. 306.

Závěr

Studie se věnovala vývoji jednoho z měšťanských domů v historickém jádru Hradce Králové s číslem popisným 165. Komparací dochovaných pramenů se podařilo sestavit dějiny domu a jeho obyvatel, a to od konce 16. století až do počátku 20. století. V průběhu bádání bylo možné sledovat řadu skutečností. Jednou z nich jsou bezesporu proměny cen nemovitostí. Při komparaci domů radničního bloku s domy v jiných částech starého města se došlo k závěru, že domy umístěné svým průčelím na Rynek byly v celém sledovaném období dražší než ty, které byly situovány do vedlejších ulic či podél přístupových cest do města. Potvrdilo se, že poloha domů hrála významnou roli v jejich celkové ceně. Dále byla sledována posloupnost majitelů domu, kteří byli často členy městské rady nebo pocházeli z rodů, které se nějakým významným způsobem podílely na chodu města. Byl tak zaznamenán rozdíl mezi domy na Rynku a domy na severní straně radničního bloku. Zdejší majitelé působili naopak jako řemeslníci a příslušníci městských cechů. U domu číslo popisné 165 byly sledovány také proměny budovy samotné. V průběhu staletí procházela budova řadou stavebních úprav, celkově však nedošlo k žádným výrazným zásahům do velikosti a umístění domu. Ulička, která oddělovala dům a radnici, zanikla až při přestavbě radnice na konci 18. století. Právě její uvádění v pramenech po celou dobu výzkumu ukazuje na to, že dům setrval ve své podobě od konce 16. století.

Mgr. Petr Bártík

*Filozofická fakulta Univerzity Hradec Králové
e-mail: petr.bartik@uhk.cz*

THE OWNERSHIP HISTORY OF HOUSE NO. 165 ON THE LARGE SQUARE IN HRADEC KRÁLOVÉ FROM THE 17th TO THE 19th CENTURY

This paper presents the history of a burgher's house (no. 165), situated on the same block as the city hall in Hradec Králové. Drawing on a comparison of sources and literature, the paper traces the history of the building, its inhabitants and the surrounding area from the mid-16th century to 1918. The aim of the study was to situate the history of the house within the wider historical context of the city and the surrounding area, which predetermined and influenced the individual phases in the building's development. Natural disasters and military conflicts changed the face of the city, and the block including the city hall was no exception. The paper also uses house no. 165 as an example to present sources that can be used and mutually compared when researching the historical topography of specific locations in Hradec Králové.